

פורים

התזוננו בתוקפו של נס, וראו שלא זכו אליו אלא מפני שהשכל מחייב שצריך להכיר טובה למי שהטיב לו, שעל ידי כן התעורר אחשורוש להגדיל את מרדכי, ולמדו מזה שמכל שכן וקל וחומר, עד כמה צריך אדם להכיר טובה ליוצר הכל שאין סוף לטובותיו עמו, וממילא צאו מכך לחזור ולקבל על עצמם עול תורה ועול מלוות מאהבה, וכדאמרינן שהתזוננוט זו מציאה שיקבל אדם על עצמו עבודת האלקים.

ויתבן שכדי לעשות זכרון לכל האמור, שעיקרו של נס היה רק מחמת שטובע בשכלו של אדם שצריך להודות ולהכיר טובה למי שטיב עמו, ושעל ידי כן צאו ישראל לקבל על עצמם עול תורה, נקראו בני ישראל במגילה בשם 'יהודים' דוקא, שהוא מלשון הודאה, וכמו שכתב זייטב לב (פרשת ויגש, ד"ה ועל דרך רמז מוסר), כי מה שאנחנו נקראים יהודים, שורשו על שם הודאה, שאנחנו מודים ומשבחים אליו יתברך, עכ"ד.

והנה צבעל הטורים (שמות טז, לה) כתב ציבור המסורה המולצת בפחה דרינו, כי 'כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע' היינו תלמוד תורה, ונשמע קולו בצואו אל הקודש' היינו עבודה. ועיין שם מה שמבאר לפי דרכו.

ולדרבינו ציבור המסורה עולה יפה: ונשמע פתגם המלך. פירוש, מתוך פתגם המלך אחשורוש, שזוהי להחזיר טובה למי שהטיב עמו, צאו ישראל לקבל על עצמם עול תורה ועול עבודה, הנרמזים בפסוקים ונשמע קולו בבאו אל הקודש – כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, וכדברי החובות הלבבות, שעל ידי שאדם יודע שהוא צריך להכיר טובה למי שטיב עמו, הוא מקבל על עצמו לעבוד את אלקיו ולקיים תורתו.

והנה צחתם סופר על התורה (עמוד קלג, ד"ה כי תשא) כתב, כי מצות מחצית השקל שצפרשת כי תשא צאה לתרומת האדנים, שהיה מספרם מאה, וידוע שזה מרמז על סוד מאה ברכות בכל יום, עכ"ד.

ולפי זה מוצן שפיר מדוע חל פורים במרצית השנים צפרשת כי תשא דוקא, שהרי מאה הברכות הנרמזות צפרשה, נתקנו לצרך ולהודות למקום על חסדיו שצכל יום אחנו, וכבר אמרנו שעל ידי נס פורים צאו ישראל לידי הכרה זו, שהם מחוייבים להודות ולהכיר טובה להשי"ת, ומזה צאו לקבל על עצמם עול תורה ומלוות מאהבה.

במרצית השנים חל פורים צפרשת כי תשא. ואיתא בספרים, שהוא משום שצפרשה זו נרמזו שמו של מרדכי, וכדאיתא בגמרא (סולין קלט): 'מרדכי מן התורה מנין, דכתיב (שמות ל, כג) מר דרוך, ומתרגמינן מירא דכיא', ע"כ. ואף אכן נימא צעו"ה מילתא חדתא צטעס הדבר.

ב צגמרא (שבת פט). איתא: 'ויתיצבו בתחתית ההר' (שמות יג, י), מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית וכו'. אמר רבא אעפ"כ הדרו קבלוה בימיו אחשורוש, דכתיב (אסתר ט, כז) 'קימו וקבלו היהודים', קיימו מה שקיבלו כבר, ע"כ. וצתפארת שלמה (פורים, ד"ה ליהודים) עמד צוה, מה טעם קבלו התורה בזמן מרדכי, מה שלא היה צימני כל הנציאים שקדמו לו.

ג צמסורה (הוצא צבעל הטורים שמות טז, לה): ונשמע פתגם המלך (אסתר א, ט); ונשמע קולו בבאו אל הקודש (שמות טז, לה); כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (שמות כד, ז).

ד צדברי יואל (לפורים, עמוד תקנג). מדקדק רבינו הק' זי"ע, מה טעם נקראים בני ישראל בכלל המגילה רק בשם 'יהודים', ולא בשם 'ישראל'.

ונראה צהקדם המצואר צחובות הלבבות (שער עבודת האלקים, פתיחה^א), כי כשאדם מתזונן צטובות שהצורה הטיב עמו, הוא חייב לקבל על עצמו לעבוד את האלקים, כי כך מחייב השכל, שמקבל הטובה צריך להודות ולהכיר טובה למי שהטיב לו, עכ"ד. והחובות הלבבות חוזר על זה צספרו פעמים הרבה (עיין שער הצניעה, פתיחה; שם, פרק ו; ועוד), כי היסוד והשורש של עבודת האלקים נובע ממה שטובע בשכלו של אדם, שצריך להכיר טובה למי שטיב עמו, ועל אחת כמה וכמה ליוצר הכל שאין סוף לטובותיו עם האדם. ונראה גם מה שכתב (שער חשבון הנפש, פרק ג, חשבון הרביעי^ב), כי אף אם ישתדל אדם צכל יכלתו להודות ולשבח על טובותיו יתברך, לא יעלה הדבר צידו, ולכן המעט שצריך לעשות הוא, לרוץ להידבק צתורה ולמהר לקבל מלוותיה, עכ"ד.

והנה איתא צמדדש (מדדש צצא גריון) על הפסוק (אסתר ג, א) 'צלילה הוא נדה שנת המלך'. צאותה שעה ירד גצריאל אלל אחשורוש, והיה מנדד שנתו מעיניו, ואמר לו: כפוי טובה, שלם טובה לצעליו וכו'. חזר המלך ואמר: מי עשה לי טובה ולא שלמתי לו. מיד (טז) 'ויאמר להציא את ספר הזכרונות וכו', ע"כ. **ולפי** זה יש לומר, כי כאשר זכו ישראל לנס צימני אחשורוש,

שכן הבורא הטעיר בה והטפיק להבנתה והעוזר לו עליית. והמעט ממה שאנו חייבים לו מן החוראה עליה היא, שצריך להירבק צתורתו, ונמחר לקבל מצותו והזרתתו, כמו שכתוב (תהלים קיט, ט) חשתי ולא התמהמתתי וגו', ואמר (שם, לו) מה אדבתי תורתך, ואמר (שם, קג) מה נמלצו להבי אמתך, עכ"ד.

א) וזה לשונו: מפני שבארנו כמה שעבר חובב יחוד האלהים בלב שלם ואופני בחינת טובותיו על האדם, התחייבנו לזכור אחר כך מה שהאדם חייב לנוח בו בשיתבררו אצלו, והוא קבל עבודת האלהים, כפי אשר יחייבוהו השכל למטיב על מי שהטיב לו, עכ"ד.

ב) וזה לשונו: החייתה ראוייה השתדלותו ויכלותו מנספיקת להשלים חוראתו ושבונו על זה. וכל